Het Requiem van Dvořák

Collegium Vocale Gent
& Antwerp Symphony Orchestra

Programma

Vr 13.11

20:00

Concertzaal

PROGRAMMA

Antonín Dvořák

Requiem in bes, opus 89 [100']

I. Introitus: Requiem aeternam (Poco lento)
II. Graduale: Requiem aeternam (Andante)
III. Sequentia: Dies irae (Allegro impetuoso attacca)
IV. Tuba mirum (Moderato)
V. Quid sum miser (Lento)
VI. Recordare, Jesu pie (Andante)
VII. Confutatis maledictis (Moderato maestoso)
VIII. Lacrimosa (L'istesso tempo)
IX. Offertorium: Domine Jesu Christe (Andante con moto)
X. Hostias (Andante)
XI. Sanctus (Andante maestoso)
XII. Pie Jesu (Poco adagio)
XIII. Agnus Dei (Lento)

UITVOERDERS

Serafina Starke
sopraan

Sophie Harmsen
alt

Benjamin Hulett
tenor

Johannes Kammler
bas

Collegium Vocale Gent

Antwerp Symphony Orchestra

Philippe Herreweghe
dirigent

Scan met je smartphone voor bio's en achtergrondinfo

Dood doet leven

Een bijdrage van Tom Janssens

‘We zijn ervan overtuigd, en het zal niet lang meer duren, dat die inhalige Duitsers over onze hoogst begaafde Dvořák zullen schrijven als over *unser Dworzak*!’ De Boheemse, nationalistisch geïnspireerde krant Dalibor zag het in 1880 al aankomen: zo steengoed, zo verrukkelijk was de muziek die Antonín Dvořák de wereld instuurde, dat ze door Wenen gebrandmerkt zou worden als een ‘Germaans’ kunstproduct. Dvořáks muziek paste perfect in het plaatje van de Weense muziekcultuur: ze was knap en vakkundig geschreven, bevatte sierlijke melodieën, fraaie harmonieën en bewees een groot, klassiek vormbewustzijn. Toch zou het scheef lopen tussen Dvořák en zijn Weense publiek. Hoewel hij met zijn stijlvolle muziek perfect paste in het plaatje van de cultureel geassimileerde buitenstaander kreeg hij met de ‘Slavische rapsodieën’ en de ‘Tsjechische suite’ een expliciet ‘Slavisch’ profiel, en werd hij in binnen- en buitenland steeds vaker beschouwd als een ‘uitheems’ componist.

De kwestie van Dvořáks muzikale identiteit werd nog neteliger toen rond 1880 in Wenen, waar het toenemende rechtsnationalisme aan terrein won, een bitse taalkwestie losbrak. Dvořák reageerde ontgoocheld, maar toonde zich ook vastbesloten in zijn culturele gelijk. Hij kon zich die houding permitteren, want intussen was zijn muziek internationaal bekend geraakt. In Engeland vond hij een enthousiast en politiek onbevooroordeeld publiek. Een van de werken die Dvořák speciaal voor zijn tweede ‘vaderland’ componeerde, was het ‘Requiem’. Op verzoek van het koorfestival van Birmingham dacht de componist in 1887 na over een groots oratorium op basis van ‘The dream of Gerontius’, het enigmatische gedicht dat een kleine tien jaar later door Edward Elgar zou worden getoonzet. Dvořák voelde dat hij perspectief miste op de fijngevoeligheid van deze tekst, waarna hij zich voornam een grandioos requiem te componeren. Dvořáks ‘Requiem’ is dus niet ingegeven door een of ander persoonlijk verlies, maar is een zuivere stijloefening. Met zijn eerdere, grootschalige koorwerken, zoals het ‘Stabat Mater’, schikte Dvořák zich probleemloos in de Germaans-religieuze barokrevival, die sinds Mendelssohn talloze – veelal vergeten – oratoria, missen, motetten en psalmen opleverde. Het ‘Requiem’ daarentegen is minder klassiek van opzet, en daardoor ambitieuzer. ‘Ik ben ervan overtuigd en hoop’, aldus de componist na voltooiing van de partituur in 1890, ‘dat ik erin geslaagd ben een of meerdere stappen vooruit gezet te hebben na mijn Stabat Mater en andere van mijn grote werken. Ik ben er zelfs zeker van.’

Als Dvořák met zijn ‘Requiem’ ‘een of meerdere stappen’ verder zette dan zijn Stabat Mater, dan ligt dat niet zozeer aan de doortimmerde structuur of de grootschalige opzet. Dit omvangrijke, hybride, soms opera-achtige koorwerk staat ook ver af van de Germaans-religieuze barokrevival, die sinds Mendelssohn talloze oratoria, missen, motetten en psalmen opleverde. De muziek deelt niet in de compacte, Brahmsiaanse of – zo je wil – ‘Weense’ schriftuur die hij meesterlijk beheerste. Net zomin is het een werk waarin folkloristische, ‘Boheemse’ toetsen aan te wijzen zijn. Het lijkt er sterk op dat Dvořák, die in de Donaumonarchie politiek suspect geworden was, met deze nieuwe compositie voor Birmingham een poging ondernam om zijn eigen, unieke stem te poneren. In die betekenis is zijn ‘Requiem’ allesbehalve een dodenmis, maar een artistieke levensbevestiging.

Tom Janssens is artistiek coördinator van Muziekcentrum De Bijloke. Lees de uitgebreide versie van deze tekst op www.debijloke.be/verhalen

Zo 07.02

20:00

Concertzaal

SYMFONISCH

Mahler 9

Brussels Philharmonic & Kazushi Ono

In het manuscript van zijn 'Negende' en laatste symfonie, geschreven in de donkerste periode van zijn leven, noteerde Mahler: “O Jugendzeit! Entschwundene! O Liebe! Verwehte! (O jeugdjaren, vervlogen! O liefde, verwaaid!)’ Zijn lievelingsdochter overleed, de relatie met zijn vrouw Alma vertroebelde en hijzelf bleek aan een hartziekte te lijden. In de monumentale langzame delen vertaalt hij die persoonlijke tragedies in een diep weemoedige ode aan de schoonheid van het leven. Maar vergis je niet: het werk is evengoed een viering van dat leven, van zijn liefde voor de natuur, van hernieuwde kracht. Met de dood zo nabij creëerde Mahler de ultieme lofzang op het leven.

deBijloke
MUZIEKCENTRUM

Zet het geluid van je mobiele telefoon uit.

Opnames maken in de zaal is niet toegelaten.

Tickets & info

debijloke.be

09 323 61 00

Bijlokekaai 7
9000 Gent

Openingsuren vestiaire & café

Tijdens de pauze, en voor en na het concert ben je welkom in het Café

De bewaakte vestiaire sluit een half uur na het concert.

KLARA · MAENE · DELEN PRIVATE BANK · nationale loterij · Vlaanderen verbeelding werkt · gent: